

Õiguskantsler

Valdur Jänes
Juhatuse esimees
Wismari Haigla AS
wismari.haigla@wh.ee

Teie
Meie 18.08.2023 nr 7-9/231160/2304204

Kontrollkäik Wismari Haiglasse

Austatud dr Valdur Jänes

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 21. jaanuaril 2023 ette teatamata Wismari Haigla AS-i statsionaarse ravi osakonna (edaspidi: haigla) tegevust.

Patsiendid kiitsid head hoolitsust, töötajate abivalmidust ning sõbralikku ja toetavat suhtumist. Haigla annab ravile tulnud patsiendile rätiku, joogitopsi, hügieenitarbeid, pidžaama ning vajaduse korral lisapadja, -teki ja elektriradiaatori. Toitu peeti üldiselt heaks ja piisavaks. Palatid ja hügieeniruumid olid puhtad, kuid pikka aega remontimata. Õiguskantsler palub haiglal leida võimalus ruume ajakohastada.

Haiglas vaba aja veetmise võimalused on kasinad ja teraapiaid ei pakuta. Üldjuhul ei ole patsientidel võimalik värskes õhus liikuda. Õiguskantsler rõhutab, et haiglal tuleks hoolitseda selle eest, et patsientidel oleks võimalus õues jalutada. Samuti peaks haigla leidma võimaluse pakkuda patsientidele mitmekesisemaid vaba aja veetmise võimalusi ja teraapiat.

Õiguskantsler rõhutab, et patsient, kes viibib ravil vabatahtlikult, võib seaduse kohaselt igal ajal keelduda ravist ja haiglast lahkuda. Seda peab olema võimalik välja lugeda ka haigla ravilepingu ning kodukorra sõnastusest. Kui meedikud ei luba patsiendil haiglast lahkuda, tuleb vormistada tahtest olenematu ravi otsus. Õiguskantsler palub tagada, et haiglas oleks iga päev tööl piisavalt töötajaid.

Haiglas on 25 kohta statsionaarse psühhiaatriateenuse osutamiseks. Kontrollkäigu ajal oli haiglas seitse patsienti. Raviajad on üldjuhul lühikesed. Iga päev on tööl psühhiaater (kella 8–18). Päevasel ajal on kohal kaks õde ja hooldajat, muul ajal üks õde ja hooldaja. Abi kutsumise seadmeid haiglas ei ole. Valvekaamerad asuvad ühisruumides. Ägedas seisundis patsiendile kutsutakse kiirabi.

Õiguskantsleri nõunikud ja tervishoiuekspert vaatasid üle haigla ruumid, vestlesid haigla töötajate ja patsientidega ning tutvusid dokumentidega.

Psühhiaatrilise ravi vabatahtlikkus

Wismari Haiglal on pikaajaline alkoholi- ja narkosõltuvusega patsientide ravimise kogemus. Patsiendid saavad Wismari Haiglasse tasuta ravile sõltuvushäire võõrutusravile tulla ka saatekirjata ja soovi korral anonüümselt. Inimene võetakse ravile ka kerges joobes, kui ta ei ohusta oma

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

käitumisega iseennast ega teisi. Tervishoiuekspert märkis, et oluline on teha sõltuvushäirega patsientidele ravi alustamine võimalikult kättesaadavaks.

Ägedas seisundis inimesele kutsutakse kiirabi ja ta viiakse teise haiglasse. Kui selgub, et patsient on ravi ajal tarbinud alkoholi või narkootikumi, siis ta kirjutatakse haiglast välja. Haigla ei osuta tahtest olenematut ravi ega rakenda ohjeldusmeetmeid. Patsientide väärkohtlemist ei ilmnenu.

Endist jälgimispalatit kasutatakse palatina, kuhu paigutatakse somaatiliselt kehvemas seisus patsient, et teda oleks võimalik õpostist paremini jälgida. Kontrollkäigu ajal oli palat tühi. Töötajate sõnul pole seda ruumi eriti kasutatud, viimati 2022. aasta lõpus. Ohjeldamise registrisse oli viimane kanne tehtud üle viie aasta tagasi. Patsientide sõnul on nad ravil vabatahtlikult ja ohjeldamist ei ole olnud.

Läbivaadatud haiguslood olid napid. Alkoholisõltuvusega patsiendi raviaeg haiglas on lühike (üks kuni kolm päeva), narkoravil on olnud kauem (nt saatekirjaga 30 päeva). Tervishoiuekspert märkis, et ravitasu suurus (140 eurot ühe päeva eest) piirab ravivajajate võimalust võõrutusravi saada. Lühike raviaeg toob aga kaasa selle, et patsient lahkub ravilt enne, kui opioidide või bensodiatsepiinide võõrutusnähud on piisavalt leevendunud. Medikamentoosne ravi oli tervishoiueksperti hinnangul põhjendatud ja asjakohane.

Haigla kodukorras on kirjas, et patsient võib ravil viibimise ajal haigla territooriumilt lahkuda vaid arsti loal, lahkumisest tuleb teavitada valveõde. Ravilepingu kohaselt võib patsient raviks antud nõusoleku tagasi võtta mõistliku aja jooksul. Töötajad selgitasid, et kui patsient soovib haiglast lahkuda, helistab õde arstile ja arst selgitab patsiendile, kas tal tuleks jääda või mitte. Patsiendil lubatakse haiglast ära minna, kui ta ravi enam ei soovi.

Õiguskantsler rõhutab¹, et psühhiaatrilisel ravil vabatahtlikult viibiv patsient võib igal ajal ravist keelduda ja haiglast lahkuda. Haigla ravilepingu ja kodukorra sõnastus ei tohi seda seadusest tulevat õigust kahtluse alla seada. Ravilepingu ja kodukorra sõnastust tuleb muuta, et see oleks kooskõlas seadusega. Kui patsiendil ei lubata haiglast lahkuda, tuleb vormistada [tahtest olenematu ravi](#) otsus.

Vaba aja veetmise ja teraapia võimalused

Vaba aja veetmise võimalused on kasinad: protseduuridevahelisel ajal patsiendid magavad, loevad raamatuid, vaatavad palatites telerit, mängivad kaarte. Töötajad selgitasid, et ravi kestab üldjuhul lühikest aega ja teraapiat ei pakuta. Ka lühiajalisel ravil olevad patsiendid peavad saama õues jalutada ja neil peaks olema mitmekesiseid võimalusi vaba aja veetmiseks ja terapeutiliseks tegevuseks.²

Patsiendid võivad kasutada oma mobiiltelefone, haigla ei ole sellele piiranguid seadnud. Palateid ei lukustata, patsiendid saavad osakonnas vabalt liikuda. Patsientide omavahelised suhted on rahulikud.

Külastusajaks on määratud ajavahemik kella 8–18. Üldiselt kohtuvad ravialused oma külastajatega haigla koridoris, kuid suvel on patsiendid saanud ka õues jalutada (nt pidžamas, ka sõbra saatel).

---

¹ 2019. aastal Wismari Haiglasse tehtud kontrollkäigu kokkuvõte, õiguskantsleri [31.01.2023 kiri patsiendi ohjeldamisest](#).

² CPT 2022. a [Itaalia visiidi raport](#) (p 189); sotsiaalministri määrus „[Haigla liikide nõuded](#)“ (§ 68, § 44 lg 3, § 19 lg 5 p 5).

Patsientide üleriideid hoitakse allkorrusel garderoobis. Vestlustest ilmnes, et õue saab arsti loal ning et loa saamine sõltub patsiendi käitumisest. Pigem on piiranguid seatud narkosõltuvusega patsientidele (nt haiglasse naastes tuleb anda uriiniproov).

On mõistetav, et haigla soovib aidata patsientidel vältida alkoholi ja narkootikumidega kokku puutumist, kuid sel eesmärgil ei saa keelata inimestel õues käia. Värskes õhus jalutamine parandab patsiendi heaolu ja aitab kaasa tervise taastumisele. Haiglal peaks olema piisavalt töötajaid, et vajaduse korral patsiente jalutuskäikudel saata.³

Õiguskantsler on [seisukohal](#), et haigla peaks hoolitsema selle eest, et patsiendid saaksid väljas jalutada, ning looma mitmekesisemad võimalused vaba aja veetmiseks ja terapeutiliseks tegevuseks.

Olmetingimused ja videovalve

Palatid on ühe- kuni neljakohalised. Mehed ja naised on majutatud eraldi palatitesse. Töötajate sõnul on haigla 25 voodikohast täidetud tavaliselt 12–15 kohta. Haiglal tuleb jälgida, et ka siis, kui patsiente on rohkem, vastaks palatite suurus ja voodikohtade arv [õigusakti nõuetele](#).

Haigla annab patsiendile rätiku (vannilina), joogitopsi, hambaharja ja -pasta, seebi, pidžaama, sussid ja sokid, samuti vajadusel lisapadja, -teki ja elektriradiaatori. Osa inimesi kurtis, et ruumid on jahedad. Väärtuslikke asju saavad inimesed hoida seifis. Patsiendid võivad valida, kas nad soovivad kanda oma rõivaid või haigla omi. On kiiduväärt, et patsiendile vajalikke asju andes järgitakse [õigusaktis sätestatud](#) ja õiguskantsleri [soovitust](#).

Palatid ja hügieeniruumid olid puhtad, kuid pikka aega remontimata ja mõnes ruumis oli hallitust. Akende ees olid trellid ja poolkardinad. Aknaid oli püütud katta muude vahenditega (sh tekiga, ilmselt päevavalguse ja privaatsuse kaitseks). Iga voodi juurde oli paigutatud kohtvalgusti. Voodipesu paistis olevat terve ja puhas. Igas palatis oli kraanikauss ja teler. Duši- ja tualettruumid asuvad koridoris, neid saab vabalt kasutada ja ukсед on seest lukustatavad. Tualettpaper oli olemas.

Koridorid olid sisustatud diivanite ja tugitoolidega, seal olid ka külmik, raamaturiiulid ja toataimed. Tervishoiuekspert juhtis tähelepanu, et haigla ruumid on vananenud ja ebapraktilised ning hoone vajab remonti. Haiglas pole lifti, mistõttu on liikumisraskustega patsientide ravi raske korraldada. Hoolimata sellest, et enamik patsiente viibib ravil lühikest aega, peaks haigla pakkuma keskkonda, mis soodustab ravi ja parandab patsientide enesetunnet.⁴

Haiglal on oma söökla ja köök. Patsiendid saavad süüa kolm korda päevas (lisaks on õhtul pakutud patsientidele teed, saiakest, võileibu). Toitu peeti üldiselt heaks ja piisavaks.

Valvetoa arvutist saab jälgida kaamerapilti koridorist, duši- ja tualettruumi ees asuvast puhkeruumist, jälgimispalatist ja välisukse juurest. Töötajad selgitasid, et valvekaamera on osakonnas, kus ravitakse narkosõltuvusega ja ettearvamatu käitumisega patsiente. Osa töötajaid ei teadnud, kust on võimalik veel peale õeposti videokaamera pilti jälgida, ning arvasid, et valvekaamera salvestist säilitatakse paar kuud. Palatites, duširuumides ja tualettides videokaamerat ei ole. Samas olid mõned patsiendid arvamusel, et ka palatites on videovalve.

³ CPT 2022. a [Itaalia visiidi raport](#) (p 192-193).

⁴ CPT 2022. a [Itaalia visiidi raport](#) (p 184).

On mõistetav, et majanduslikult raskes olukorras on haiglal keeruline olmetingimusi parandada, kuid tuleks siiski leida võimalus haiglaruume remontida ja ajakohastada. Palun teavitage patsiente ka videovalvest ja selle kasutamise põhjustest. Õiguskantsler on ka [varem](#) sellele tähelepanu juhtinud.

Personal ja turvalisus

Patsiendid kiitsid head hoolitsust, töötajate abivalmidust, sõbralikku ja toetavat suhtumist. Töötajad olid rahul sellega, et üksteist toetatakse ning et haiglal on pikaajaline võõrutusnähtudega patsientide ravimise kogemus. Töökoormus on päevade kaupa erinev. Öösiti haigla patsiente vastu ei võta.

Kontrollkäigu ajal olid tööl valvepsühhiaater, valve- ja protseduuriõde ning hooldajad. Töögraafikute järgi on psühhiaater haiglas iga päev kella 8–18. Päevasel ajal on kohal veel kaks õde ja hooldajat, muul ajal üks õde ja hooldaja. Kuna psühhiaater käib tööl üksnes päeval, ei ole praegu selget lahendust juhuks, kui näiteks hilisõhtul või öösel tuleb teha arsti otsus või õel arstiga ühendust võtta (nt psühhiaatrilise abi seaduse [§ 11 lg 3](#) ja [§ 14 lg 3](#)).

Töötajate sõnul püütakse ettearvamatult käituvat patsienti ööseks haiglasse mitte jätta. Patsientidel ega personalil ei ole abi kutsumise seadmeid. Inimesed kinnitasid, et neil ei ole olnud vaja abi kutsuda. Töötajad märkisid, et tunnevad end piisavalt turvaliselt. Vägivaldset käitumist personali suhtes on ette tulnud harva ja väljakutsutud politsei jõuab kohale enamasti piisavalt kiiresti. Agressiivse patsiendiga püütakse toime tulla individuaalse suhtlemise teel. Palatisse patsiente ei sulgeta.

Õiguskantsler palub haiglal tagada, et iga päev oleks tööl piisavalt töötajaid ning et ka töövälisel ajal oleks tagatud psühhiaatri abi, kui olukord seda nõuab. Haiglal tuleks läbi mõelda ka patsientide ja personali turvalisuse küsimused.

Tervishoiueksperti hinnang

Kirjale on lisatud kontrollkäigule kaasatud tervishoiueksperti arvamus. Palun Wismari Haiglal esitada oma seisukoht tervishoiueksperti arvamusel ja siinses kirjas toodud tähelepanekute ja soovitude kohta.

Teie seisukohta ootan võimalusel hiljemalt 15. septembriks 2023.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Tervishoiueksperti arvamus

Koopia: Sotsiaalministeerium
Terviseamet

Evelyn Bach 693 8436
Evelyn.Bach@oiguskantsler.ee